

ТАНИЛЦУУЛГА

“Донорын тухай хууль /Шинэчилсэн найруулга/-д нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай” хуулийн төслийн тухай

Монгол Улсын Их Хурлаас Донорын тухай /Шинэчилсэн найруулга/ хуулийг 2018 оны 01 дүгээр сарын 19-ний өдөр баталсан бөгөөд 2021 оны 07 дугаар сарын 02-ны өдөр уг хуульд өөрчлөлт орсон хэдий ч одоогийн мөрдөгдөж буй зарим зохицуулалт нь өнөөдрийн хэрэгцээ, шаардлагыг бүрэн хангахгүй байгаа тул зохицуулагдаагүй зарим харилцааг зохицуулах шаардлага үүссэн болно.

Энэ хуулиар хүний эрүүл мэндийг хамгаалах, амь насыг нь аврах зорилгоор сайн дураараа цус, эс, эд, эрхтнээ үнэ төлбөргүй өгөх, шилжүүлэн суулгах, цусны аюулгүй байдлыг хангах цогц үйл ажиллагаа болон уг үйл ажиллагааны талаарх төрийн, төрийн бус байгууллага, аж ахуйн нэгж, албан тушаалтан, иргэний эрх, үүрэгтэй холбогдсон харилцааг зохицуулж байна.

Анагаах ухааны практикт эрхтэн шилжүүлэн суулгах мэс заслын шинэ технологи нэвтэрч эрчимтэй хөгжиж байгаа, сүүлийн жилүүдэд хүн амын дунд эрхтэн шилжүүлэн суулгах эмчилгээ хийлгэх шаардлагатай эрхтэн тогтолцооны өвчин эмгэг нь төгсгөлийн үе шатандаа орсон иргэдийн тоо нэмэгдэж, нас баралтын тэргүүлэх шалтгаанд зүрх судасны өвчлөл, элэг, бөөрний эмгэг, хорт хавдар, осол гэмтэл орж байна.

Иймээс 2018 онд шинэчлэгдэн батлагдсан Донорын тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах зайлшгүй хэрэгцээ, шаардлага бий болсон.

Монгол Улсад эрхтэн шилжүүлэн суулгах мэс заслын эмчилгээ эрчимтэй хөгжиж, 2006 онд бөөр шилжүүлэн суулгах анхны мэс заслыг амжилттай хийснээс хойш 2021 оны 12 дугаар сарыг хүртэлх хугацаанд 250 иргэнд бөөр (211 иргэнд амьд донороос, 39 иргэнд амьгүй донороос бөөр шилжүүлэн суулгасан), 181 иргэнд элэг (160 иргэнд амьд донороос, 21 иргэнд амьгүй донороос элэг шилжүүлэн суулгасан), 24 иргэнд ясны чөмөгний үүдэл эс, 24 иргэнд нүдний эвэрлэг, 735 иргэнд арьс, 51 иргэнд шөрмөс, 373 иргэнд үр шилжүүлсэн суулгах эмчилгээг тус тус амжилттай хийгээд байна.

Донорын тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төсөлд донорын насны доод хязгаарыг багасгах, амьгүй буюу тархины үхэлтэй донорын гэр бүлд үзүүлэх дэмжлэгийг тодорхой болгох, амьгүй донорын гэр бүлд хүндэтгэл үзүүлэх, донорын гэгээн дурсгалыг хүндэтгэх, үйл хэргийг нь олон түмэнд таниулах, нөлөөллийн үйл ажиллагааг идэвхжүүлэх, эс, эд, эрхтэн шилжүүлэн суулгах үйл ажиллагааны явцад гарч буй эмнэлгийн мэргэжилтний ёс зүйн хэм хэмжээний асуудалтай холбоотой харилцааг зохицуулах ёс зүйн хороог байгуулах, донорын нэгдсэн бүртгэл мэдээллийн сан байгуулах, Эрүүгийн хууль /Шинэчилсэн найруулга/-д 15.4 дүгээр зүйлийг хүчингүй болгох, Эрхтэн, эд, эс шилжүүлэн суулгах тухай болон Цусны донорын тухай хуулийн төслүүдийг Улсын Их Хурлын 2022 оны намрын ээлжит чуулганы хугацаанд өргөн мэдүүлэхийг Засгийн газарт даалгахаар тусгаад байна.

Цус, эс, эд, эрхтэн шилжүүлэн суулгаж буй эмч, эмнэлгийн мэргэжилтнүүдтэй холбогдох хариуцлагыг Эрүүгийн хуульд хүндрүүлж зүйлчилсэн байна. Тухайлбал, Эрүүгийн хууль /Шинэчилсэн найруулга/-ийн Тусгай ангийн 15.4 дүгээр зүйлийн 1 дэх хэсэгт “1.Эмнэлгийн мэргэжилтэн хүний цус, эс, эд, эрхтнийг шаардлага хангаагүй нөхцөлд бэлтгэсэн, шилжүүлэн суулгасны улмаас хохирогчийн эрүүл мэндэд хүнд хохирол учирсан, хохирогч нас барсан бол арван мянган нэгжээс дөчин мянган нэгжтэй тэнцэх хэмжээний төгрөгөөр торгох, эсхүл хоёр жилээс найман жил хүртэл хугацаагаар хорих ял шийтгэнэ.” гэж заасан нь хүний алтан амийг аврах зайлшгүй шаардлага үүссэн, тээвэрлэх боломжгүй, цаг хугацаа хормоор хэмжигдэж байгаа үед хөдөө орон нутаг, малын бэлчээр, айлын гэрт буюу шаардлага хангаагүй нөхцөлд цус сэлбэж, эмнэлгийн тусламж, үйлчилгээ үзүүлсэнийхээ төлөө хүнд гэмт хэрэг үйлдсэнээр зүйлчлэгдэж, ял авахаар заажээ.

Түүнчлэн Монгол Улс төдийгүй дэлхийн аль ч улс оронд эс, эд, эрхтнийг шаардлага хангаагүй нөхцөлд бэлтгэж, шилжүүлэн суулгах боломжгүй юм.

Донорын тухай хууль /Шинэчилсэн найруулга/-д нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай төслийн талаарх хэлэлцүүлгийг Төрийн ордонд зохион байгуулсан бөгөөд хэлэлцүүлэгт ЭМЯ, ХНХЯ, ЭМДЕГ, ЭМХТ, НЭМГ, АШУУИС, УНТЭ, УХТЭ, УГТЭ, ЦССҮТ, ГССҮТ, ЭХЭМҮТ, ХСҮТ, Үр шилжүүлэн суулгах төвүүд, Хувийн хэвшлийн эрүүл мэндийн байгууллагын төлөөлөл, Эрхтэн шилжүүлэн суулгах Монголын холбоо ТББ, Эрхтэн шилжүүлэн суулгасан иргэдийн холбооны төлөөлөл оролцсон.

Хэлэлцүүлэгт оролцогчдын зүгээс дээрх хуулийн төслийн нэмэлт, өөрчлөлтийн тухай төслийг дэмжиж байгаагаа илэрхийлээд, донорын насыг 21 болгох, хүүхдэд эрхтэн, эд, эс шилжүүлэн суулгах зардлыг төрөөс даадаг болгох, амьгүй донорын талархлын өдрийг зохион байгуулах, гэгээн дурсгалыг хүндэлдэг байх, тухайн донорын нийгмийн даатгалын шимтгэл төлж байсан эсэхээс үл хамаарч оршуулгын тэтгэмж үзүүлдэг байх гэсэн саналыг дэвшүүлж байсан болно.

Амьд донорыг ажлын хамт олон дунд таниулан ойлгуулах, ажлын нөхцөлийг нь тодорхой хугацаанд хөнгөвчлөх, шаардлагатай бол эмнэлэг хөдөлмөрийн магадлах комиссоор хөдөлмөрийн чадвар алдалтыг тогтоох, бэлгийн эсийн донор, эсийн банк байгуулах тухай асуудлыг шийдвэрлэх, Донорын тухай хуулийг Цусны донорын тухай, Эрхтэн, эд, эс шилжүүлэн суулгах тухай хууль болгож өөрчлөх, Нөхөн үржихүйн эрүүл мэндийн тухай хуулийг гаргах нь зүйтэй гэсэн саналуудыг гаргасан.

Улсын Их Хурлын Тамгын газрын Парламентын судалгааны хүрээлэнгээс хийсэн судалгаанд АНУ, Турк, Энэтхэг улсад 18 насанд хүрсэн иргэн сайн дурын үндсэн дээр эд, эрхтний донор болохыг зөвшөөрдөг бол Сингапур улс 21 насанд хүрсэн иргэн эс, эд, эрхтний донор болохыг зөвшөөрдөг байна.

Санхүүгийн болон үзүүлэх дэмжлэгийн тухайд АНУ-д унаа, байр, хоол, хөдөлмөр эрхлээгүй үед олгох цалин хөлс, асрах зардал, үзлэгийн төлбөр болон татварын хөнгөлөлт, хүндэтгэлийн арга хэмжээ зохион байгуулдаг бол БНСУ-д амьгүй донорт оршуулгын зардал, донорын гэр бүлийнхэнд зориулсан дурсгалын болон хүндэтгэлийн арга хэмжээ, амьд донорт эмчилгээний зардал, цалинтай чөлөө, сэтгэл зүйн болон хууль зүйн зөвлөгөө өгдөг байна.

Иймд дээрх хэрэгцээ, шаардлагыг үндэслэн Донорын тухай хууль /Шинэчилсэн найруулга/-д нэмэлт, өөрчлөлт оруулах хуулийн төслийг боловсрууллаа.

Донорын тухай (шинэчилсэн найруулга) хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах хуулийн төсөл батлагдсанаар дараах ач холбогдолтой болно:

1.“Монгол Улсын 21 насанд хүрсэн иргэн сайн дурын үндсэн дээр эрхтнээ бусдад шилжүүлэн суулгах” гэж өөрчлөх.

2.Эс, эд, эрхтний донорын нэгдсэн бүртгэл, мэдээллийн сан байгуулж, ажиллах журмыг эрүүл мэндийн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллага батлах.

3.Эрүүл мэндийн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллагын дэргэд эс, эд, эрхтэн шилжүүлэн суулгах үйл ажиллагаатай холбоотой мэргэжлийн ёс зүйн хороог байгуулах, тус хорооны дүрмийг эрүүл мэндийн асуудал эрхэлсэн Засгийн газрын гишүүн батлах.

4.Нийгмийн даатгалын сангаас амьгүй донорын оршуулгын тэтгэмжид санхүүгийн дэмжлэг үзүүлэх.

5.Амьд донорыг жилд нэг удаа дотоодын рашаан сувилалд үнэ төлбөргүй сувилуулах.

6.Хүүхдэд эс, эд, эрхтэн шилжүүлэн суулгах зардлыг төр хариуцсанаар Монгол Улсын Үндсэн хуулийн Арван зургадугаар зүйлд заасан амьд явах, эмнэлгийн тусламж авах, эрүүл мэндээ хамгаалуулах үндсэн эрхийг баталгаатай эдэлнэ.

7.Эрүүгийн хуулийн 15.4 дүгээр зүйлийг хүчингүй болгох.

8.Эс, эд, эрхтэн шилжүүлэн суулгах тухай, Цусны донорын тухай хуулийн төслийг боловсруулж Улсын Их Хурлын 2022 оны намрын ээлжит чуулганы хугацаанд Улсын Их Хуралд өргөн мэдүүлэхийг Монгол Улсын Засгийн газарт даалгана.

Хүүхдэд эс, эд, эрхтэн шилжүүлэн суулгах зардлыг эрүүл мэндийн даатгалын сангаас хариуцаж байгаа тул хуулийн төслийг хэрэгжүүлэхэд төсөв, санхүүгийн ямар нэгэн нэмэлт зардал шаардахгүй болно.

Хуулийн төсөл батлагдсанаар эс, эд, эрхтэн шилжүүлэн суулгах тусламж үйлчилгээний хүрээ нэмэгдэж, гадаадын улс оронд тусламж, үйлчилгээ авах иргэдийн тоо буурч, иргэдийн амьд явах, эрүүл мэндээ хамгаалуулах, эмнэлгийн тусламж, үйлчилгээ авах эрх хангагдана.

Хууль зүйн хувьд Донорын тухай хуулийн эрх зүйн орчин улам сайжрах болно.

Хууль санаачлагч